

րերիւ. «արցունքը» կարդացում է դիւրութեամբ և մանկական արտայայտութիւնները համապատասխանում են փոքրիկ ընթերցողներին ըմբռնմանը: «Արցունքի» հայերէնն ընդհանրապէս գոհացուցիչ է, սակայն դարձեալ պատահում են անճիշտ նախադասութիւններ. օրինակ. «Այն բոլոր դպրոցները ուր պարսպում էր ձերունի գերմանացին, իւր արտն էր համարում, որի վրայ (?) գուրս էին եկել նորաբողոք ծիւերը» (էջ 10): «Հովհանսէնը իւր բոլոր ոյժը գործ էր դնում, որ այդ ծիւերը որոմնի չփոխուեն, այլ արժանի լինեն այն գերազանց կոչման, որ բարձրից վիճակուած է նրանց վայելելու տիեզերքի վրայ (?)» (էջ 10): «Բայց շուտով ուշքի կանգնեց (?)» (էջ 61) և այլն:

«Արցունքի» նիւթը դպրոցական կեանքից է վերցրած և խրատական-բարոյակրթական ազդեցութիւն կարող է ունենալ փոքրիկ ընթերցողներին վրայ:

4. ՓԱՌՆԱԿԷՍ. Խօրեա. վողքվիլ մէկ արարուածով, Երևան 1905. էջ 40,

Մեր այժմեան գրականութեան մէջ բոլորովին անմշակ է մնացել կատակերգութիւնը և այս բանն իւր խորը հոգեբանական պատճառներն ունի. հայ ժողովրդի ներքին և արտաքին հանգամանքներն այնպէս են դասաւորուել, որ զուարճութիւնն ու կատակը բոլորովին մոռացուել կամ թէ շատ կարճատեղաբարձ է դարձել մեզ համար: Գոյութեան կռիւը դժուար լինան սրի նման կախուած է եղել միշտ մեր գլխավերևը և այդ պատճառով էլ կարծես ժողովրդի հոգեկան տրամադրութիւնն աւելի հակուած է եղել դէպի լուրջն ու թախիժը, քան դէպի զուարճութիւնն ու կատակը: Եթէ եղել են փորձեր՝ ընդհանուր տրամադրութիւնից շեղուելու և ժողովրդին զուարճացնելու, իմ կարծիքով, մեծ մասամբ անյաջող են անցել: Այդպիսի աշխատութիւններից շատերը կամ լոկ կատակերգութեան անունն են կրել, կամ թէ շատ թոյլ և անիմաստ բաներ են եղել:

Փառնակէսի «խօլերան» կարող է զուարճութիւն պատճառել ժողովրդին, բայց մտաւոր սնունդ չի կարող տալ նրան, որովհետև ուսանելի գաղափար չկայ այդ աշխատութեան մէջ: «Մուխսի Ղազարի» և «Անտօն Հէքիմեան» բժշկի տիպերն էլ նորութիւն չեն մեր գրականութեան համար: